

Muut / käyttötalouden toimenpiteet

SIVLK 03.06.2024 § 67
95/00.01.02.00/2024

Valmistelija

Sivistysjohtaja Juha Isomaa

Valtuusto nimesi 19.10.2023 § 109 tulevaisuustyöryhmän ja käynnisti näin talouden tasapainottamisohjelman valmistelun. Kunnanhallitus on tähän mennessä käsitellyt talouden tasapainottamista 25.09.2023 § 331, 30.10.2023 § 373 ja 8.4.2024 § 129, sivistyslautakunta 8.5.2024 § 52 ja tekninen lautakunta 23.4.2024 § 38. Perusteena työlle ovat olleet mm. yleinen kustannus- ja korkotason nousu, valtionosuuksien leikkaus ja alijäämäinen talousarvio 2024 ja alijäämäiset suunnitelmavuodet 2025 - 2026. Tavoitteena oli löytää kahden miljoonan vuosittainen säästö menoja leikkaamalla ja/tai tuloja lisäämällä. Käyttötalouden kasvamisen hillitsemiseksi palvelurakennetta ja toimintatapoja joudutaan tarkastelemaan uudelleen. Tavoitteena on, että Siikajoen kunnan palvelut ovat myös jatkossa laadukkaita ja suhteellisen kattavia, mutta tarkoituksenmukaisesti kohdennettuja sekä mitoitukseltaan oikeasuhtaisia. Tulevaisuustyöryhmän tehtävänä oli löytää taloudellisesti tehokkaita tapoja toimia ja tehdä kunnanhallitukselle konkreettiset toimenpide-esitykset tavoitteeseen pääsemiseksi. Tulevaisuustyöryhmän työtä on esitelty valtuutetuille aiemmin valtuuston kokouksessa 14.12.2023 ja valtuustoseminaarissa 21.3.2024. Tulevaisuustyöryhmän esitys liitteenä.

Tulevaisuustyöryhmän esityksen pohjalta kunnanhallitus on 8.4.2024 §130 käynnistänyt yhteistoimintamenettelyn, joka ulottuu lähes koko kunnan organisaatioon ja henkilöstöön.

Huoltajille, oppilaille sekä kuntalaisille ja henkilöstölle suunnatut kuulemistilaisuudet on järjestetty maanantaina 15.4.2024 Luohuan koululla, tiistaina 16.4.2024 Paavolan monitoimitalolla, keskiviikkona 17.4.2024 Ruukin koululla, maanantaina 29.4.2024 Revonlahden koululla ja torstaina 2.5.2024 Siikajoenkylällä Komppalinnassa. Tilaisuuksissa on esitetty kysymyksiä ja näkemyksiä asiasta. Kooste kuulemistilaisuuksista on liitteenä. Tämän lisäksi henkilöstölle on järjestetty oma tilaisuus tulevaisuustyöryhmän työstä 4.4.2024. Lisäksi kunnanjohtajan tekemä infovideo tulevaisuustyöryhmän työstä on ollut nähtävillä kunnan verkkosivuilla.

Kuntalaisilla ja henkilöstöllä on ollut mahdollisuus esittää näkemyksensä, mielipiteensä ja kysymyksensä myös kirjallisesti vastaamalla Siikajoen kunnan verkkosivuilla 10.4. – 5.5.2024 avoimna olleeseen kyselyyn. Vastauksia kyselyyn saatiin 606 kappaletta, avoimia palautteita 272 kappaletta. Talouden tasapainottamisen työhön liittyen kunnan verkkosivuilla on perustettu oma asiaan liittyvä sivu <https://siikajoki.fi/siikajoen-kunnan-talouden-tasapainottaminen>, johon tietoa on kattavasti kerätty kuntalaisten ja henkilöstön nähtävillä. Asiasta on tiedotettu kunnan verkkosivun lisäksi sosiaalisen median kanavilla ja paikallislehdessä. Sivustolla on pyydetty lähettämään asiaan liittyvät kannanotot kunnanvirastolle. Kirjaamoon on saapunut ennen esityslistan lähettämistä 15 asiaan liittyvää kannanottoa, pitäen sisällään myös kaksi nettiadressia ja henkilöstön näkemyksiä, ajatuksia ja kysymyksiä. Edellä mainittu materiaali on pykälän liitteenä.

Siikajoen kunnan taloutta on hoidettu jo ennen tulevaisuustyöryhmän työn käynnistymistä huolella ja ylimääräiset kustannukset on pyritty karsimaan pois. Palvelutuotanto on pyritty järjestämään tehokkaasti, joten säästöjen löytäminen ei ole helppoa. Tulevaisuustyöryhmän työ oli haastava, koska kokonaisuudessaan pyrkimyksenä oli supistaa kunnan toimintakatetta pysyvästi lähes 12 %. Osana työtä on pyritty myös tarkastelemaan kehittämistä ja mahdollisia uusia tulonlähteitä.

Tulevaisuustyöryhmän työn esityksissä yhtenä osakokonaisuutena on käsitelty osakokonaisuutta ”muut / käyttötalous”, joka pitää sisällään seuraavia esityksiä:

- katuvalaistuksen valaistun ajan vähentäminen
- omasta aurauksesta luopuminen, hankitaan ostopalveluna
- valtuuston, hallituksen ja lautakuntien koon pienentäminen
- korvaavan työn mallin käyttöön otto
- kotihoidontuen kuntalisästä luopuminen
- Tavon kioski – luovutaan tai annetaan kolmannen sektorin hoidettavaksi
- kansalaisopiston opetuksen tason pudottaminen vos tasolle
- yleinen henkilöstösäästötavoite
- PPE Köökille sopeutustavoite vuodelle 2025
- painatuksiin, ilmoituksiin sekä matkailuun, markkinointiin ja vapaa-ajan tapahtumiin käytettävien resurssien vähentäminen
- Raahen musiikkiopiston maksuosuuden vähentäminen
- palveluliikenteen vähentäminen / lopettaminen
- säästövapaiden vähentäminen
- henkilökunnan matkakorvaukset
- työterveyshuollon kustannusten alentaminen
- koulutukset
- rakennus- ja ympäristövalvonnan kustannusten vähentäminen
- satamien kustannusten vähentäminen
- poistuvat rakennukset – käyttötalousmenojen loppuminen (Leppis, Vaahtera)
- Ruorin muutto yritysruusun tiloihin
- Heikinhoivin myynti / poisto.

Tulevaisuustyöryhmä ei ollut esityksessään yksimielinen, mutta keinovalikoimaan jätettiin keinot, joita ei yksimielisesti haluttu rajattavan vaihtoehtojen ulkopuolelle. Tulevaisuustyöryhmän esityksessä mahdollinen kokonaissäästö muut / käyttötalous on 629 000 euroa.

Korvaavan työn mallia voidaan toteuttaa silloin kun työntekijä on sairauden vuoksi estynyt tekemään omaa työtään, mutta kykenee terveyttä tai toipumistaan vaarantamatta tekemään väliaikaisesti omaa työtä kevennettynä tai jotakin muuta työtä. Korvaavan työn tulee vastata työntekijän osaamista. Se voi toimia myös mahdollisuutena tutustua toisiin työtehtäviin. Tämä voi olla haastava toteuttaa sivistystoimessa, koska kasvatustalan työ on useimmiten lähityötä. Toisaalta sivistystoimessa on toimistotyötä, jota voidaan tehdä myös etätyönä. Tätä voidaan soveltuvin osin ottaa käyttöön, kun ohjeistus on työnantajan taholta laadittu.

Kotihoidon tuen kuntalisästä voitaisiin luopua, koska kuntalisän korvauksen euromäärä ei ole merkittävästi houkutelut lisän käyttämiseen eikä päivähoiton tarpeen vähenemiseen varhaiskasvatuksessa. Vuoden 2023 alusta tukea on käyttänyt keskimäärin 36 kotitaloutta ja tuen piirissä on ollut keskimäärin 38 alle 3-vuotiasta lasta. Kotihoidon tuen kuntalisän korvauksesta luopuminen säästäisi vuositasolla noin 42 000 euroa.

Kansalaisopiston laskennallisiin valtiosuustunteihin tehtiin valtioneuvoston toimesta vuoden 2024 alusta 13 %:n leikkaus. Tämä tarkoittaa

käytännössä noin 500 valtioosuustunnin leikkausta. Kun Siikajoki-opiston toteutuneet tunnit ovat jo ennestään 20 % yli valtionosuustuntien, on suunnitelluista tunneista syytä leikata niin, että tavoitteena olisi laskea toteutuneiden tuntien ylitys 10 %:n tasolle. Tulevina vuosina 2024-2026, suunniteltujen ja toteutuneiden tuntien määrää lasketaan maltillisesti ed. tavoitetta kohti.

Yleisenä henkilöstötavoitteena sivistystoimessa on tarkastella toimenkuvia vapaa-aikapuolella ja saada sieltä toimenkuvia ja tehtäväsisältöjä yhdistelemällä synergiaetua ja henkilöstösäästöjä.

PPE-Köökin säästötavoitetta ei voida asettaa, koska se ei ole kunnan toimintaa, mutta mahdollisten koulujen lakkautumisen myötä säästöjä voi syntyä siivous- ja ruokapalveluissa.

Kunnille taiteen perusopetuksen järjestäminen on vapaaehtoista. Kuitenkin 85 prosenttia kunnista järjestää opetusta jollain tavalla. Tyypillistä on, että kunta joko itse järjestää opetusta tai ostaa oppilaspaikkoja kuntalaisilleen. Raahen musiikkiopistossa on opiskellut siikajokisia 29 vuonna 2023. Musiikkiopisto on ollut monelle perheelle tärkeä harrastamis- ja taitojen oppimispaikka myös jatko-opintoja ajatellen. Taiteen perusopetus, kuten Raahen musiikkiopistonkin opetus, on kunnalle vapaaehtoista ostopalvelua. Se ei ole kunnalle lakisääteinen palvelu. Tulevaisuustyöryhmän keinovalikoimassa musiikkiopiston toiminnasta on esitetty kunnan maksuosuuden vähentämistä yhteensä 20 000 eurolla kahtena seuraavana vuotena. Raahen musiikkiopiston oppilaspaikka on maksanut kunnalle vuonna 2023 noin 1600 e/oppilas. Toiminnallisesti ja opiskelijälähtöisesti ei ole järkevä tehdä liian isoja muutoksia, vaan luontaisen poistuman kautta vähentää oppilaspaikkoja esim. 3 paikan eli noin 4800 euron vuosittaisella vähennyksellä seuraavan kolmen vuoden aikana.

Nuortentalo Ruorin vuokratila on tulevaisuusryhmän keinovalikoiman säästökohteena. Tilat ovat olleet reilut käyttöasteeseen nähden. Tarve on ollut saada edullisemmat tilat. Nuorten talossa ovat liikuntatoimen, nuorisotoimen, nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön toiminnot. Nuorten talon toiminnot siirtyvät 1.6.2024 Ruukin Yrityspuistossa sijaitsevaan Palvelukeskukseen. Uuden vuokratilan myötä saavutetaan kiinteistökuluissa noin 10 000 euron vuotuinen säästö.

Sivistystoimen koulutuksista ei kannattaisi säästää, koska koulutuksista vähentäminen vähentää työntekijöiden oppimismahdollisuuksia, voi vähentää työmotivaatiota ja estää ammattitaidon kehittymistä ja osaamisen ajan tasalla pysymistä. Henkilöstön ammattitaito vaikuttaa suoraan kuntalaisten, lasten ja nuorten saamaan palvelun laatuun.

Matkakorvauksista säästäminen on jossakin määrin rajallista, koska sivistystoimessa ei koulutuksia ja kokouksia lukuunottamatta kovin paljon matkakuluja normaaliarjessa synny. Suuriin yhteiskoulutustilaisuuksiin on kuitenkin hyvä käyttää yhteiskyytejä, mikäli se on mahdollista. Kansalaisopiston omavastuu kilometriraja kodin ja työpaikan välillä on 20 km suuntaansa, jossa poikkesimme ympäristökuntien käytännöstä. Siinä noudatimme pääsopijajärjestöjen sopimaa virka- ja työehtosopimusta. Näistä kansalaisopiston matkakuluista ei voida säästää, koska ne ovat lakisääteisiä ja virkaehtosopimuksen mukaisia, kuten muillakin kunnan työntekijöillä.

Päätösehdotus Sivistyslautakunta lausuu Siikajoen kunnanhallitukselle ja valtuustolle tulevaisuustyöryhmän koosteesta sopeuttamistoimenpiteiksi edellä esitetyn selostuksen mukaisesti.

Päätös Tapani Yrjänä ilmoitti esteellisyytensä (intressijäävi, lapsia musiikkiopistossa) ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Puheenjohtajana pykälän ajan toimi varapuheenjohtaja Sinikka Eirola.

Kokoustaiko 17:34 - 17:45.

Sinikka Eirola esitti, että vapaa-aikapuolen henkilöstöstä ei karsita.

Pekka Mällinen esitti, että mennään tulevaisuustyöryhmän esityksen mukaan ja säästetään musiikkiopistosta 20 000 euroa seuraavan kahden vuoden aikana.

Pekka Mällinen esitti, että palveluliikenteen vähentäminen / lopettaminen leikkausta ei tehdä.

Juhani Ojanperä ja Aini Matinlauri kannattivat Pekka Mällisen tekemää muutosehdotusta, että palveluliikenteen vähentäminen / lopettaminen leikkausta ei tehdä. Lautakunta yksimielisesti hyväksyi Pekka Mällisen tekemän muutosehdotuksen.

Puheenjohtaja totesi, että on tullut kaksi muutosehdotusta, joita ei ole kannatettu, joten ne raukeavat. Lautakunnan päätökseksi on tullut päätösehdotus täydennettynä Pekka Mällisen tekemällä muutosehdotuksella että palveluliikenteen vähentäminen / lopettaminen leikkausta ei tehdä.